

Білоцерківський національний аграрний університет
Агробіотехнологічний факультет
Кафедра геодезії та землеустрою

	<p>СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «РАЦІОНАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНА ЗЕМЕЛЬ»</p> <p>Галузь знань - 28 «Публічне управління та адміністрування» Спеціальність - 281 «Публічне управління та адміністрування» Освітня програма - «Публічне управління та адміністрування»</p>
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Компонент освітньої програми	вибірковий
Кількість кредитів ECTS / загальна кількість годин	4 кредити /120 годин
Семестр	6
Форма контролю	залік
Мова викладання	українська
<p>Профайл викладача</p> 	<p>Комарова Наталія Вікторівна Посада: асистент кафедри геодезії та землеустрою Науковий ступінь: доктор філософії з економіки Робоче місце: навчальний корпус №4 (пл. Соборна, 8/1), 111 ауд. (кафедра управління земельними ресурсами та земельного кадастру). E-mail: komarova_nv@ukr.net Зв'язок з викладачем: відповідно до графіка консультацій</p>
Опис дисципліни	<p>Навчальна дисципліна «Раціональне використання та охорона земель» передбачає вивчення правових, економічних та соціальних основ охорони земель з метою забезпечення їх раціонального використання, відтворення та підвищення родючості ґрунтів, інших корисних властивостей землі, збереження екологічних функцій ґрунтового покриву та охорони довкілля. Земля, з якою нерозривно пов'язане життя людини, – найважливіша частина навколишнього природного середовища, що характеризується простором, рельєфом, кліматом, ґрунтовим покривом, рослинністю, надрами, водами і є головним засобом виробництва в сільському господарстві, а також просторовим базисом для життя і діяльності людини. Відтак, проблема раціонального використання і охорони землі є дуже актуальною.</p>

	<p>Раціонально використовувати землю – це означає отримувати максимальну кількість продукції при мінімумі затрат без шкоди для земельних ресурсів з врахуванням природних і економічних умов конкретного суб'єкта господарювання на землі, а охорона земель є одним із механізмів досягнення раціонального використання земель сільськогосподарського призначення.</p>
Передумови для вивчення дисципліни	<p>Вибіркова навчальна дисципліна «Раціональне використання та охорона земель» базується на знаннях таких дисциплін як «Аграрні технології», «Мікроекономіка та макроекономіка».</p>
Мета вивчення дисципліни	<p>Метою вивчення дисципліни «Раціональне використання та охорона земель» є ознайомлення здобувачів вищої освіти із сучасним станом земельних ресурсів і надр світу та України, шляхами їхнього використання, охорони та відновлення і пропаганда екологічних підходів до оцінки стану та збереження земельних ресурсів.</p>
Формат дисципліни	<p>Для денної форми навчання дисципліна викладається в очному форматі із застосуванням мультимедійних засобів. За необхідності (індивідуальні графіки, дистанційне навчання) можуть використовуватись платформи Moodle, ZOOM. Формат проведення дисципліни є змішаним: поєднання традиційних форм навчання з елементами дистанційного навчання.</p>
Очікувані результати навчання	<p>РН 11.1. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації щодо чинників погіршення якості ґрунтів; знати та використовувати методику розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень в сфері раціонального використання земель.</p> <p>РН 17.1. Застосовувати методи управління для забезпечення ефективності раціонального використання та охорони земель.</p> <p>РН 17.2. Знати нормативно-правову базу, що регламентує охорону та раціональне використання земель; оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки деградації ґрунтів.</p> <p>РН 17.3. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо, розробляючи та реалізуючи управлінські рішення щодо раціонального використання та охорони земель.</p> <p>РН 17.4. Ідентифікувати причини погіршення стану земельних ресурсів, обґрунтовувати рішення та розробляти заходи щодо раціонального використання та охорони земель.</p>
Структура курсу	<p><i>Змістовий модуль 1. Земельний фонд України</i></p> <p>Тема 1.1. Земельні ресурси України: значення та особливості використання.</p> <p>Тема 1.2. Основні причини погіршення стану земельних ресурсів.</p> <p>Тема 1.3. Класифікація земельних угідь. Класи придатності ґрунтів.</p> <p>Тема 1.4. Структура та особливості земельного фонду України.</p> <p>Тема 1.5. Поняття і напрями раціонального землекористування.</p> <p>Тема 1.6. Значення проведення меліорації для землеробства.</p> <p>Тема 1.7. Регулювання і контроль в галузі охорони земель.</p> <p><i>Змістовий модуль 2. Охорона земельних ресурсів</i></p> <p>Тема 2.1. Система заходів у галузі охорони земель.</p> <p>Тема 2.2. Ерозія ґрунтів і її вплив на стан та якість земель.</p> <p>Тема 2.3. Охорона родючості ґрунтів.</p>

	<p>Тема 2.4. Контурно-меліоративна система землекористування. Тема 2.5. Раціональне використання осушуваних і зрошуваних земель. Тема 2.6. Рекультивация порушених земель. Тема 2.7. Моніторинг земель.</p>																																												
<p>Методи навчання</p>	<p>Під час лекційного курсу застосовуються презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint, дискусійне обговорення проблемних питань. Практичні заняття проводяться у вигляді семінарів-практикумів з виконанням ситуаційних та розрахункових завдань – індивідуальних та в мінігрупах; ділових ігор, дискусій. Для аналізу використовуються нормативно-правові акти, реальна звітність підприємств та організацій, зразки документів.</p>																																												
<p>Види контролю та критерії оцінювання</p>	<p>Поточний контроль: активність в дискусії на лекційних заняттях, усне опитування, перевірка виконання практичних завдань (розрахункових, ситуаційних, доповідей, презентацій), завдань для самостійної роботи, індивідуального навчально-дослідного завдання. Під час модульного контролю засобом оцінювання є письмова контрольна робота.</p> <p style="text-align: center;">Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти за підсумкового контролю «залік»</p> <table border="1" data-bbox="564 920 1461 1077"> <thead> <tr> <th>Види робіт</th> <th>Лекції</th> <th>Практичні заняття</th> <th>Самостійна робота</th> <th>Модульний контроль</th> <th>ІНДЗ</th> <th>Загальний бал</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Максимально можлива кількість балів</td> <td>10</td> <td>30</td> <td>10</td> <td>40</td> <td>10</td> <td>100</td> </tr> </tbody> </table> <p style="text-align: center;">Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти</p> <table border="1" data-bbox="558 1128 1461 1491"> <thead> <tr> <th rowspan="2">За 100-бальною шкалою</th> <th rowspan="2">За шкалою ECTS</th> <th colspan="2">За національною шкалою</th> </tr> <tr> <th>іспит</th> <th>залік</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>90–100</td> <td>A</td> <td>Відмінно</td> <td rowspan="4">Зараховано</td> </tr> <tr> <td>82–89</td> <td>B</td> <td>Добре</td> </tr> <tr> <td>75–81</td> <td>C</td> <td rowspan="2">Задовільно</td> </tr> <tr> <td>64–74</td> <td>D</td> </tr> <tr> <td>60–63</td> <td>E</td> <td colspan="2">Незадовільно (не зараховано) з можливістю повторного складання</td> </tr> <tr> <td>35–59</td> <td>FX</td> <td colspan="2">Незадовільно (не зараховано) з обов'язковим повторним вивченням</td> </tr> <tr> <td>1–34</td> <td>F</td> <td colspan="2"></td> </tr> </tbody> </table>	Види робіт	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	ІНДЗ	Загальний бал	Максимально можлива кількість балів	10	30	10	40	10	100	За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою		іспит	залік	90–100	A	Відмінно	Зараховано	82–89	B	Добре	75–81	C	Задовільно	64–74	D	60–63	E	Незадовільно (не зараховано) з можливістю повторного складання		35–59	FX	Незадовільно (не зараховано) з обов'язковим повторним вивченням		1–34	F		
Види робіт	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	ІНДЗ	Загальний бал																																							
Максимально можлива кількість балів	10	30	10	40	10	100																																							
За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою																																											
		іспит	залік																																										
90–100	A	Відмінно	Зараховано																																										
82–89	B	Добре																																											
75–81	C	Задовільно																																											
64–74	D																																												
60–63	E	Незадовільно (не зараховано) з можливістю повторного складання																																											
35–59	FX	Незадовільно (не зараховано) з обов'язковим повторним вивченням																																											
1–34	F																																												
<p>Політика</p>	<p>Політика щодо академічної доброчесності: очікується, що письмові роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента (списування, відсутність посилань на використані джерела, фабрикація, фальсифікація, обман) є підставою для її незарахування викладачем. Положення про академічну доброчесність у Білоцерківському національному аграрному університеті розміщене на сайті університету https://cutt.ly/JErOhCw</p> <p>Політика щодо відвідування занять: очікується, що студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. За об'єктивних причин навчання може відбуватись в он-лайн режимі.</p>																																												

	<p>Політика щодо дедлайнів і перескладання: студенти мають дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт.</p> <p>Політика щодо виконання завдань: позитивно оцінюється відповідальність, старанність, креативність.</p>
<p>Рекомендовані джерела інформації</p>	<p style="text-align: center;">Основна література</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Беспалько Р. І., Казімір І. І. Раціональне використання і охорона земель: навч. посібник. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2011. 400 с. 2. Курило В. І. Навчальний модуль «Охорона навколишнього середовища та раціональне використання земельних ресурсів»: методичний посібник. Київ: НУБіП, 2010. 180 с. 3. Криков В. М. Навчальний модуль «Охорона та використання земель»: методичний посібник. Київ: НУБіП, 2010. 240 с. 4. Лико Д. В., Лико С. М., Долженчук В. І., Портухай О. І. Охорона і раціональне використання земельних ресурсів: навч.-метод. посібник. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2016. 664 с. 5. Шепак В. В. Моніторинг та охорона земель: навч. посіб. Полтава : ПолтНТУ, 2017. 120 с. <p style="text-align: center;">Додаткова література</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зубчук А.О., Комарова Н.В. Екологічні аспекти трансформації земель сільськогосподарського призначення. Інноваційні технології в агрономії, землеустрої та садово-парковому господарстві: матеріали міжнародної науково-практичної конференції магістрантів (м. Біла Церква, 20 листопада 2020 р.). Біла Церква, 2020. С.27-29. 2. Дребот О.І., Комарова Н.В. Інституційні важелі еколого-економічної ефективності сільськогосподарського землекористування. Екологічна безпека та збалансоване природокористування в агропромисловому виробництві: міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 3–5 липня 2019 р.). Київ, 2019. С. 90–94. 3. Дребот О.І., Комарова Н.В. Інституціональні основи забезпечення агроекологічної безпеки сільськогосподарського землекористування. Науковий вісник. VINSMARTECO: зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 16–18 травня 2019 р.). Вінниця, 2019. С. 73–74. 4. Комарова Н.В., Бутрим О.В., Дорошук В.В., Терещенко Ю.Є. Інституційні важелі забезпечення еколого-економічної ефективності сільськогосподарського землекористування. Вісник аграрної науки. 2019. №2. С. 66–73. 5. Комарова Н.В. Інституціональні аспекти збалансованого використання земель сільськогосподарського призначення. Сучасна землевпорядна наука: сьогодення та перспективи розвитку: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м.Біла Церква, 11-12 березня 2020 р.).Біла Церква, 2020. С.13-16. 6. Комарова Н.В. Інституціональні основи забезпечення еколого-економічної ефективності сільськогосподарського землекористування / Н.В. Комарова // Збалансоване природокористування. 2019. - Вип. № 1. - С. 92-101. 7. Комарова Н.В. Організаційно-економічні аспекти вдосконалення системи реалізації землеохоронних заходів.

Приазовський економічний вісник. 2019. Випуск № 2 (13). С. 205 – 219.

8. Комарова Н.В. Проблеми моніторингу деградаційних процесів земельних ресурсів. Проблеми і перспективи інноваційного розвитку аграрного сектора економіки в умовах інтеграційних процесів. Матеріали Міжнародної наук.- практич. конф. (м. Харків, 22 грудня 2016 р.). Харків. 2016. С. 107-109.

9. Прядка Т.М., Камінецька О.В., Недашківська Т.М., Комарова Н.В., Комаров Д.Ю. Удосконалення організаційно-економічних підходів формування сільськогосподарського землекористування. Social and Economic Aspect of Education in Modern Societi Proceedings of the XIV International Scientific and Practical Conference (vol.1 Warsaw June 25, 2019). Варшава, 2019. С. 18–24.

10. Analysis of ecological and economic development of the territories based on the welfare level analysis / O.V. Kaminetska, T.M. Priadka, N.V. Komarova et al. // Revista Espacios. 2020. Vol. 41 (34). Art. 20, P. 270-276.

Інтернет-ресурси

1. <http://meridiana.kiev.ua/ua/informaciya/adresa/zem> - Управління земельних ресурсів в м. Києві
2. <http://land.gov.ua/> - Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру